ĢENERĀLADVOKĀTES ELEANORAS ŠARPSTONES
[*ELEANOR SHARPSTON*] SECINĀJUMI,
sniegti 2016. gada 31. maijā [1]

Lieta C-573/14

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides
pret
Mostafa Lounani

(Conseil d'État (Beļģijas Valsts padomes) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa — Patvērums — Obligātie standarti, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus par bēgļiem, un šādu personu statuss — Direktīva 2004/83/EK — 12. panta 2. punkta c) apakšpunkts — Bēgļa statusa liegšanas nosacījumi — "Darbību, kas ir pretējas ANO principiem un mērķiem" jēdziens — Kūdīšanas vai piedalīšanās nozīme 12. panta 3. punkta izpratnē — Pamatlēmums 2002/475/TI — 1. un 2. pants — Vai notiesāšana par teroristu nodarījumiem ir nepieciešama izslēgšanai no to personu loka, kurām tiek atzīts bēgļa statuss — Izslēgšanas pamatu vērtējums

1. Šajā lietā *Conseil d'État* (Valsts padome, Beļģija) lūdz norādījumus, kā interpretēt pamatus, ar kuriem dalībvalstis var izslēgt personu no to personu loka, kurām saskaņā ar Kvalifikācijas direktīvu [2] tiek atzīts bēgļa statuss. Iesniedzējtiesa vēlas uzzināt, vai šīs direktīvas noteikumu, kuros reglamentēta izslēgšana no to personu loka, kurām tiek atzīts bēgļa statuss, darbības joma ir noteikta Pamatlēmumā 2002/475/TI par terorisma apkarošanu [3] (un, ja ir noteikta, tad kādā apmērā). Ja pieteikumu par bēgļa statusa piešķiršanu iesniedz vadošs teroristu grupas dalībnieks, vai viņam ir jābūt notiesātam par nodarījumu saskaņā ar Pamatlēmuma 1. pantu, lai piemērotu pamatu izslēgšanai no to personu loka, kurām tiek atzīts bēgļa statuss saskaņā ar Kvalifikācijas direktīvu? Vai notiesāšana par dalību teroristiskā organizācijā nozīmē, ka viņš automātiski jāizslēdz no bēgļa statusa izskatīšanas? Ja ne, tad kādi ir kritēriji, kuri valsts kompetentajām iestādēm jāpiemēro vērtējumā par to, vai viņš tādā veidā jāizslēdz? Vai, atbildot uz šiem jautājumiem, ir nepieciešams noteikt līdzsvaru starp dalībvalstu reakciju uz terorisma aktiem un to pienākumu piemērot Savienības noteikumus, kuros atspoguļotas starptautisko tiesību aktu normas, kas aizsargā bēgļu statusu?

1 — Oriģinālvaloda – angļu.

2 — Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/83/EK par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu (OV 2004, L 304, 12. lpp.) (turpmāk tekstā – "Kvalifikācijas direktīva"). Šī direktīva tika atcelta un pārstrādātā formā aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 13. decembra Direktīvu 2011/95/ES (OV 2011, L 337, 9. lpp.). Attiecīgo noteikumu redakcija nav būtiski mainījusies.

3 — Padomes 2002. gada 13. jūnija pamatlēmums par terorisma apkarošanu (OV 2002, L 164, 3. lpp.) (turpmāk tekstā – "Pamatlēmums"). Šis lēmums tika grozīts ar Padomes 2008. gada 28. novembra pamatlēmumu 2008/919/TI (OV 2008, L 330, 21. lpp.). Pamatlēmums piemērojams visām dalībvalstīm, izņemot Apvienoto Karalisti, kura izmantoja tiesības paziņot Padomei, ka šis lēmums ir tiesību akts, attiecībā uz kuru tā neatzīst iestāžu pilnvaras saskaņā ar Līgumiem pievienotā Protokola Nr. 36 10. panta 4. punktu.

Starptautiskie tiesību akti

Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūti

2. Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu preambulā ir noteikti [4] konkrēti parakstītājvalstu mērķi. I nodaļā uzskaitīti Apvienoto Nāciju Organizācijas mērķi un principi. Šajos principos minēta starptautiskā miera un drošības uzturēšana un nepieciešamība šā mērķa labad veikt efektīvus pasākumus, lai nepieļautu un novērstu miera apdraudējumu, apspiestu agresijas aktus vai citus miera pārkāpšanas gadījumus un veiktu attiecīgus pasākumus vispārējā miera nostiprināšanai (1. pants). Turklāt Apvienoto Nāciju Organizācijas dalībvalstis sniedz Apvienoto Nāciju Organizācijai dažādu palīdzību visās darbībās, ko tā veic saskaņā ar tās Statūtiem (2. pants).

ANO Drošības padomes rezolūcijas

3. 2001. gada 28. septembrī, reaģējot uz 2001. gada 11. septembrī Ņujorkā, Vašingtonā un Pensilvānijā izdarītajiem terora aktiem, Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padome saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu VII nodaļu pieņēma Rezolūciju 1373 (2001). Tās preambulā ir apstiprināta "vajadzība, izmantojot visus Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtos paredzētos līdzekļus, cīnīties pret teroristiskas darbības radītajiem draudiem starptautiskajam mieram un drošībai". Šīs rezolūcijas 5. punktā ir paziņots, ka "terorisma darbības, metodes un prakse ir pretējas ANO mērķiem un principiem, un [..] apzināta terorisma aktu finansēšana, plānošana un kūdīšana uz tiem arī ir pretēja ANO mērķiem un principiem".

4. 2001. gada 12. novembrī ANO Drošības padome pieņēma Rezolūciju 1377 (2001), kurā tā "uzsver, ka starptautiskā terorisma akti ir pretrunā Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtos izklāstītajiem mērķiem un principiem un ka starptautiskā terorisma aktu finansēšana, plānošana un sagatavošana, kā arī jebkuras citas atbalsta formas šajā sakarā arī ir pretrunā mērķiem un principiem, kas izklāstīti [šajos statūtos]".

5. 2005. gada 14. septembrī ANO Drošības padome pieņēma Rezolūciju 1624 (2005), kurā tā atkārtoti apliecina, ka neatlaidīgi jācīnās pret terorismu visās tā izpausmēs, un uzsver arī to, ka valstīm ir jānodrošina, lai visi terorisma apkarošanai veiktie pasākumi atbilstu visām šo valstu saistībām saskaņā ar starptautiskajiem tiesību aktiem; šādi pasākumi jāveic saskaņā ar *inter alia* tiesību aktiem bēgļu jomā un humanitāro tiesību aktiem.

6. 2014. gada 24. septembrī ANO Drošības padome pieņēma Rezolūciju 2178 (2014). Šajā rezolūcijā tā aicina valstis atbilstoši starptautiskajiem tiesību aktiem, starptautiskajiem tiesību aktiem bēgļu jomā un starptautiskajiem humanitāro tiesību aktiem *inter alia* nodrošināt, ka bēgļa statusu neizmanto ļaunprātīgi terora aktu izdarītāji, organizētāji vai veicinātāji. Tajā (5. punktā) ir norādīts arī, ka: "dalībvalstis [..] nepieļauj un aizliedz tādu indivīdu vervēšanu, organizēšanu, transportēšanu vai sagatavošanu, kuri pārvietojas uz valsti, kas nav to pastāvīgās dzīvesvietas vai valstspiederības valsts, lai veiktu, plānotu vai sagatavotu terora aktus, piedalītos tajos, apmācītu teroristus vai piedalītos teroristu apmācībās, un finansētu to pārvietošanos un darbību".

7. Lai gan šajās ANO Drošības padomes rezolūcijās ir noteikta virkne *darbību*, kas tiek uzskatītas par pretējām ANO mērķiem un nolūkiem, starptautiskajos tiesību aktos nav vispārējas *terorisma* vai *terorista* definīcijas [5].

4 — Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūti un Starptautiskās Tiesas statūti, kas parakstīti Sanfrancisko 1945. gada 26. jūnijā (turpmāk tekstā – "ANO Statūti").

5 — Skat., piemēram, Goodwin-Gill, Guy, S. un McAdam, J., *The Refugee in International Law*. Oksforda: Oxford University Press, third edition, 2007, 192. un 193. lpp. Skat. arī Singer Sarah, *Terrorism and Exclusion from Refugee Status in the United Kingdom*, Brill Nijhoff, 2015, 15. un 16. lpp.

Ženēvas konvencija par bēgļu statusu

8. Saskaņā ar Ženēvas konvencijas[6] 1. panta A daļas 2. punktu, uz kuru ir atsauces Kvalifikācijas direktīvā, termins "bēglis" attiecināms uz jebkuru personu, kura "sakarā ar labi pamatotām bailēm no vajāšanas pēc rases, reliģijas, tautības, piederības īpašai sociālai grupai pazīmēm vai politiskās pārliecības dēļ, atrodas ārpus savas pilsonības valsts un nespēj vai sakarā ar šādām bailēm nevēlas izmantot šīs valsts aizsardzību; vai personu, kam nav pilsonības un kas, atrodoties ārpus savas iepriekšējās mītnes zemes, šādu notikumu rezultātā nespēj vai šādu baiļu dēļ nevēlas tajā atgriezties".

9. Ženēvas konvencijas 1. panta F daļas c) apakšpunktā ir norādīts, ka šīs Konvencijas noteikumi neattiecas uz personu, par kuru ir nopietni iemesli uzskatīt, ka tā ir atzīta par vainīgu darbībā, kas ir pretēja Apvienoto Nāciju mērķiem un principiem[7].

Eiropas Savienības tiesību akti

Līgums par Eiropas Savienību

10. LES 2. pantā ir iekļauts Eiropas Savienība pamatvērtību saraksts: tās ietver tiesiskuma un cilvēktiesību respektēšanu. LES 3. panta 5. punktā ir noteikts, ka attiecībās ar citām pasaules daļām Savienība atbalsta un sekmē šīs vērtības un tādējādi veicina starptautisko tiesību normu stingru ievērošanu un attīstību, tostarp respektējot Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu principus.

Līgums par Eiropas Savienības darbību

11. LESD 78. panta 1. punktā ir teikts: "Savienība īsteno kopēju patvēruma, papildu aizsardzības un pagaidu aizsardzības politiku, lai varētu piešķirt attiecīgu statusu jebkuram trešās valsts pilsonim, kurš pieprasa starptautisku aizsardzību, un nodrošinātu atbilstību *neizraidīšanas* principam. Šai politikai jābūt saskaņā ar [Ženēvas konvenciju], kā arī ar citiem ar to saistītiem līgumiem."

Eiropas Savienības Pamattiesību harta

12. Eiropas Savienības Pamattiesību hartas[8] 18. pantā garantētas patvēruma tiesības, ievērojot noteikumus, kas ietverti Ženēvas konvencijā un saskaņā ar Līgumiem.

13. Personas pārvietošana, izraidīšana vai izdošana kādai valstij, ja ir liela iespējamība, ka attiecīgo personu tur sodīs ar nāvi, spīdzinās vai citādi necilvēcīgi vai pazemojoši pret viņu izturēsies vai sodīs, ir aizliegta 19. panta 2. punktā.

6 — Konvencija par bēgļa statusu, kas parakstīta Ženēvā 1951. gada 28. jūlijā (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sēj., 150. lpp., Nr. 2545 (1954)), ir stājusies spēkā 1954. gada 22. aprīlī. Šī konvencija ir papildināta ar 1967. gada 31. janvārī Ņujorkā noslēgto Protokolu par bēgļa statusu, kas stājies spēkā 1967. gada 4. oktobrī (turpmāk tekstā kopā – "Ženēvas konvencija"). Protokols nav būtisks atbildei uz šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

7 — Izslēgšanas pamati attiecas arī uz personām, kuras ir izdarījušas noziegumus pret mieru, kara noziegumus vai noziegumus pret cilvēci, kā definēts starptautisko tiesību aktos (1. panta F daļas a) apakšpunkts), un nopietnus nepolitiskus noziegumus ārpus patvēruma valsts pirms uzņemšanas par bēgli (1. panta F daļas b) apakšpunkts).

8 — OV 2010, C 83, 389. lpp. (turpmāk tekstā – "Harta").

Pamatlēmums

14. Ar Pamatlēmumu ir ieviesta kopēja teroristu nodarījumu definīcija. Tā 1. pantā ir norādīts, ka katrai dalībvalstij ir jāveic nepieciešamie pasākumi, lai nodrošinātu, ka tajā turpmāk minētos nodarījumus, kas definēti kā nodarījumi valsts tiesību aktos, uzskata par teroristu nodarījumiem, ja tie atbilst noteiktiem nosacījumiem [9]. Šie nosacījumi ir tādi, ka šie nodarījumi ir veikti apzināti un pēc to rakstura vai apstākļiem var radīt smagu kaitējumu valstij vai starptautiskai organizācijai, ja nodarīti ar mērķi: i) nopietni iebiedēt iedzīvotājus vai ii) nepiemēroti piespiest valdību vai starptautisku organizāciju veikt jebkādu darbību vai atturēties no tās, vai iii) nopietni destabilizēt vai sagraut valsts vai starptautiskas organizācijas politiskās, konstitucionālās, ekonomiskās vai sociālās pamatstruktūras.

15. Saskaņā ar attiecīgi 2. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktu par šādiem nodarījumiem uzskata arī teroristu grupas vadīšanu vai dalību teroristu grupas darbībā.

Kvalifikācijas direktīva

16. Kvalifikācijas direktīvas preambulā ir norādīts, ka Ženēvas konvencija veido pamatu bēgļu aizsardzības starptautiski tiesiskajam režīmam [10]. Direktīvas galvenais mērķis ir nodrošināt, ka dalībvalstis piemēro vienotus kritērijus, lai noteiktu personas, kam patiesi nepieciešama starptautiska aizsardzība [11]. Ir skaidrs, ka sasniedzamie mērķi ir arī pamattiesību respektēšana un jo īpaši Hartā atzīto principu ievērošana, piemēram, ka pilnībā tiek respektēta cilvēka cieņa un tiesības uz patvērumu [12]. Tiek atzīts, ka, nosakot bēgļu statusu saskaņā ar Ženēvas konvencijas 1. pantu, apspriešanās ar ANO augsto komisāru bēgļu jautājumos (turpmāk tekstā – "*UNHCR*") var sniegt dalībvalstīm noderīgas vadlīnijas [13].

17. Preambulas 22. apsvērumā ir norādīts: "Darbības, kas ir pretējas ANO principiem un mērķiem, [ir izklāstītas] ANO Statūtu preambulā un 1. un 2. pantā un cita starpā ietvert[as] ANO rezolūcijās, kas attiecas uz terorisma apkarošanas pasākumiem un noteic, ka "terorisma darbības, metodes un prakse ir pretējas ANO mērķiem un principiem" un ka "apzināta terorisma aktu finansēšana, plānošana un kūdīšana uz tiem arī ir pretēja ANO mērķiem un principiem"".

18. 2. panta c) apakšpunktā ir paredzēts, ka "bēglis" ir trešās valsts valstspiederīgais, kas, pamatoti baidoties no neizraidīšanas rases, reliģijas, tautības, politisko uzskatu vai piederības kādai noteiktai sociālai grupai dēļ, atrodas ārpus valsts, kuras piederīgais šī persona ir, un nespēj vai šādu baiļu dēļ nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzību, vai bezvalstnieks, kas, būdams ārpus savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts, tādu pašu iemeslu dēļ, kā minēts iepriekš, nevar vai šādu baiļu dēļ nevēlas tajā atgriezties un uz kuru neattiecas 12. pants.

19. Saskaņā ar 4. panta 3. punktu starptautiskās aizsardzības pieteikuma novērtējums jāveic individuāli [14].

9 — Sarakstā minētās darbības ir: a) uzbrukumi personas dzīvībai; b) uzbrukumi personas fiziskam veselumam; c) personas nolaupīšana vai ķīlnieku sagrābšana; d) plašas iznīcināšanas nodarīšana valdības vai sabiedriskai iekārtai; e) gaisa kuģa, kuģa vai cita sabiedriskā vai preču transportlīdzekļa sagrābšana; f) ieroču ražošana, valdījums, iegūšana, transportēšana, piegāde vai lietošana; g) bīstamo vielu izlaišana vai ugunsgrēku, plūdu vai sprādzienu radīšana, kuru sekas apdraud cilvēka dzīvību; h) ūdens vai jebkuru citu dabas pamatresursu apgādes kavēšana vai pārtraukšana, kura sekas apdraud cilvēka dzīvību; vai i) draudēšana veikt jebkuru no darbībām, kas uzskatītas Pamatlēmuma 1. panta 1. punktā.

10 — Preambulas 3. apsvērums. Skat. arī spriedumu, 2010. gada 9. novembris, *B* un *D*, C-57/09 un C-101/09, EU:C:2010:661, 77. punkts.

11 — Preambulas 6. apsvērums. Skat. arī preambulas 16. un 17. apsvērumu.

12 — Preambulas 10. apsvērums.

13 — Preambulas 15. apsvērums.

14 — Papildus skat. Padomes 2005. gada 1. decembra Direktīvu 2005/85/EK par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu (OV 2005, L 326, 13. lpp.) (turpmāk tekstā – "Procedūru direktīva"). Šī direktīva tika atcelta un aizstāta pārstrādātā formā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīvu 2013/32/ES (OV 2013, L 180, 60. lpp.).

20. 12. panta nosaukums ir "Izslēgšana", un tas atrodams III nodaļā, kuras nosaukums savukārt ir "Kvalificēšana par bēgli". Pamati izslēgšanai no to personu loka, kurām tiek atzīts bēgļa statuss, ir uzskaitīti 12. panta 2. un 3. punktā, kurā norādīts:

"2. Trešās valsts valstspiederīgos vai bezvalstniekus izslēdz no to personu loka, kas atzītas par bēgļiem, ja ir nopietni iemesli uzskatīt, ka:

[..]

c) viņš vai viņa ir vainīgs(-a) darbībās, kas ir pretējas ANO mērķiem un principiem, kuri izklāstīti ANO Statūtu preambulā un 1. un 2. pantā.

3. Šā panta 2. punktu piemēro personām, kas kūda vai citādi piedalās tur minēto noziegumu vai darbību izdarīšanā [15]."

21. Saskaņā ar 21. pantu dalībvalstīm ir *nerepatriēšanas* pienākums. Šim pienākumam piemērojami ļoti ierobežoti izņēmumi, jo īpaši, ja ir pamatots iemesls uzskatīt, ka attiecīgā persona rada draudus tās dalībvalsts drošībai, kurā viņš vai viņa uzturas, vai ja šī persona pēc notiesāšanas ar galīgo spriedumu par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu rada draudus šīs dalībvalsts sabiedrībai [16].

Fakti, tiesvedība un prejudiciālie jautājumi

22. *Mostafa Lounani* (turpmāk tekstā – "*M. Lounani*") ir Marokas valstspiederīgais. Šķiet, ka viņš ieradās Beļģijā kaut kad 1997. gadā un kopš tā laika tur ir uzturējies nelikumīgi.

23. 2006. gada 16. februārī *Tribunal correctionnel de Bruxelles* (Briseles krimināltiesa) (turpmāk tekstā – "*Tribunal correctionnel*") atzina *M. Lounani* par vainīgu dalībā teroristu grupas – "Marokas islāma kaujinieku grupas (turpmāk tekstā – "*MICG*") Beļģijas nodaļas – darbībā, kurā viņš piedalījās kā viens no vadošajiem dalībniekiem. Viņš tika notiesāts par šādu darbību veikšanu: i) "loģistikas atbalsta sniegšana teroristu grupai", ii) "pasu viltošana" un "krāpnieciska pasu nodošana" un iii) "aktīva dalība kanāla organizēšanā brīvprātīgo sūtīšanai uz Irāku". *Tribunal correctionnel* uzskatīja šīs darbības par nopietniem pārkāpumiem un attiecīgi piesprieda viņam sešu gadu cietumsodu. Viņam tika piespriests arī EUR 2000 naudas sods, un tā nesamaksāšanas gadījumā viņam būtu jāizcieš vēl divu mēnešu cietumsods.

24. 2010. gada 16. martā *M. Lounani* Beļģijas iestādēm iesniedza pieteikumu par bēgļa statusa piešķiršanu. Viņš apgalvoja, ka baidās no vajāšanām, ja viņam būtu jāatgriežas Marokā, un iespējamību, ka Marokas iestādes viņu iekļaus radikālo islāmistu un džihādistu sarakstā viņa notiesāšanas Beļģijā dēļ.

25. 2010. gada 8. decembrī *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Ģenerālkomisariāts bēgļu un bezvalstnieku jautājumos (turpmāk tekstā – "*CGRA*")) noraidīja viņa pieteikumu. Ar 2013. gada 12. februāra spriedumu *Conseil du contentieux des étrangers* (Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome (turpmāk tekstā – "*CCE*")) izskatīja apelācijas sūdzību un atcēla šo lēmumu. *M. Lounani* tika piešķirts bēgļa statuss.

15 — Ar 12. panta 2. punktu no to personu loka, kas atzītas par bēgļiem, tiek izslēgtas personas, kuras ir izdarījušas: a) noziegumus pret mieru, kara noziegumu vai noziegumu pret cilvēci, kā noteikts starptautiskos dokumentos, kas sastādīti, lai paredzētu noteikumus pret šādiem noziegumiem, vai b) smagus nepolitiskus noziegumus ārpus patvēruma valsts, pirms viņš vai viņa tika uzņemts(-a) kā bēglis; īpaši nežēlīgas darbības, pat ja tās veiktas šķietami politisku mērķu vārdā, var atzīt par smagiem nepolitiskiem noziegumiem.

16 — 21. panta 2. punkts.

26. *CGRA* pārsūdzēja šo nolēmumu *Conseil d'État* (Valsts padome). Šajā tiesvedībā *CGRA inter alia* uzskata, ka 2002. gada 10. oktobrī *MICG* tika iekļauta ANO sankciju sarakstā [17]. Tā ir ar *Al-Qaeda* saistīta teroristiska organizācija, kas veikusi terora aktus pret starptautiskām organizācijām. *Tribunal correctionnel* notiesāja *M. Lounani* par dalību teroristu grupas darbībās, noziedzīgu sazvērestību, lai uzbruktu cilvēkiem un īpašumam, ka viņš vadījis nodaļu, kura sniedz loģistikas atbalstu teroristiem, islāma ekstrēmistu nodrošināšanu ar viltotiem dokumentiem, dokumentu viltošanu un viltotu dokumentu izmantošanu, kā arī nelikumīgu uzturēšanos. *CGRA* apgalvo, ka pilnīgas *M. Lounani* lietas materiālu pārbaudes rezultātā nenovēršami jāsecina, ka *MICG* bija veikusi konkrētus teroristiskus nodarījumus un ka *M. Lounani* bija iesaistīts šajās darbībās, pamatojoties uz *Tribunal correctionnel* spriedumu un viņa notiesāšanu 2006. gada 16. februārī.

27. *M. Lounani* apgalvo, ka pastāv būtiskas atšķirības starp teroristu nodarījuma definīciju un sodīšanu saskaņā ar Beļģijas krimināllikumu, no vienas puses, un teroristu nodarījumu, ko var interpretēt kā rīcību, kas ir pretrunā ANO mērķiem un principiem un ļauj personu izslēgt no starptautiskās aizsardzības saskaņā ar Ženēvas konvenciju, no otras puses. Pēc viņa domām, no *Tribunal correctionnel* sprieduma neizriet, ka viņš ir veicis konkrētu teroristisku darbību, kas varētu atbilst pēdējai no minētajām kategorijām. Viņš tika notiesāts par piederību teroristu grupai, kas nebija izdarījusi, mēģinājusi izdarīt vai draudējusi veikt uzbrukumu. Vēl jo mazāk viņš tika notiesāts par tādas smaguma pakāpes teroristisku darbību, kas liek apšaubīt pašus starptautiskās sabiedrības līdzāspastāvēšanas pamatus ANO aizgādnībā.

28. Iesniedzējtiesa skaidro, ka *CCE* spriedumā (5.9.2. punktā) ir pareizi norādīts, ka *M. Lounani* tika atzīts par vainīgu dalībā teroristu grupas darbībās saskaņā ar Pamatlēmuma 2. panta 2. punkta b) apakšpunktu [18], bet viņš nav notiesāts par teroristisku darbību veikšanu Pamatlēmuma 1. panta 1. punkta izpratnē [19]. *CCE* sprieduma 5.9.7. punktā ir norādīts, ka "nav arī pierādīts, ka *MICG* būtu uzsākusi kaut konkrētu darbību, kas ietilpst šāda veida pārkāpumā, nedz arī prasītāja personiskā rīcība, no kuras izriet viņa individuālā atbildība par šādas darbības veikšanu".

29. Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, ko tieši kompetentajām iestādēm jākonstatē, lai piemērotu izslēgšanas pamatojumu saskaņā ar Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunktu un 3. punktu. Tādēļ tā ir lūgusi sniegt prejudiciālu nolēmumu par šādiem jautājumiem:

"1) Vai [Kvalifikācijas direktīvas] 12. panta 2. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai varētu piemērot tajā paredzēto izslēgšanas noteikumu, patvēruma meklētājam obligāti ir jābūt notiesātam par vienu no ar terorismu saistītiem nodarījumiem, kas minēti [Pamatlēmuma] 1. panta 1. punktā, kurš Beļģijā ir transponēts ar 2003. gada 19. decembra Likumu par ar terorismu saistītiem nodarījumiem?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša, vai tādas darbības, kas minētas pārsūdzētā sprieduma ([*CCE*] 2013. gada 12. februārī pasludinātā sprieduma Nr. 96.933) 5.9.2. punktā, par kurām *Mostafa Lounani* ar [*Tribunal correctionnel*] 2006. gada 16. februāra spriedumu tika atzīts par vainīgu un notiesāts, pamatojoties uz viņa dalību teroristu organizācijā, var uzskatīt par darbībām, kas ir pretrunā Apvienoto Nāciju Organizācijas mērķiem un principiem [Kvalifikācijas direktīvas] 12. panta 2. punkta c) apakšpunkta izpratnē?

3) Vai, veicot pārbaudi saistībā ar pieteikuma iesniedzēja izslēgšanu no starptautiskas aizsardzības, pamatojoties uz viņa dalību teroristu organizācijā, pietiek ar to, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs tika notiesāts kā teroristu organizācijas vadītājs, konstatējot, ka viņš nebija

17 — Šajā sarakstā noteiktas konkrētas fiziskas un juridiskas personas, kurām tiek piemērotas sankcijas (naudas līdzekļu iesaldēšana, ceļošanas aizliegumi vai ieroču embargo). *MICG* tika pievienota ANO Sankciju sarakstam saskaņā ar ANO Drošības padomes Rezolūciju 1390 (2002). Šis saraksts kopš tā laika ir koriģēts, un pašreizējā versijā *MICG* vēl arvien ir iekļauta šajā sarakstā.

18 — Beļģijas valdība tiesas sēdē paskaidroja, ka ar Beļģijas Krimināl kodeksa (*Code pénal*) 140. pantu ir ieviests Pamatlēmuma 2. panta 2. punkts.

19 — Beļģijas valdība tiesas sēdē paskaidroja, ka ar Beļģijas Krimināl kodeksa 137. pantu ir ieviests Pamatlēmuma 1. pants.

nedz izdarījis, nedz mēģinājis izdarīt, nedz draudējis izdarīt terora aktu, lai varētu konstatēt kūdīšanas vai līdzdalības [terora aktā] esamību [Kvalifikācijas direktīvas] 12. panta 3. punkta izpratnē, kurā var vainot prasītāju, vai arī ir jāveic atsevišķa lietas apstākļu pārbaude un jāpierāda viņa dalība ar terorismu saistīta nodarījuma izdarīšanā vai kūdīšanā izdarīt ar terorismu saistītu nodarījumu, kas noteikts [Pamatlēmuma] 1. pantā?

4) Vai, veicot pārbaudi saistībā ar izslēgšanu no starptautiskās aizsardzības sakarā ar dalību teroristu organizācijā kā tās iespējamam vadītājam, [Kvalifikācijas direktīvas] 12. panta 3. punktā paredzētajai dalībai vai kūdīšanai ir jāattiecas uz tādu ar terorismu saistītu nodarījumu, kāds ir noteikts [Pamatlēmuma] 1. pantā, vai tas var attiekties uz dalību teroristu grupā, kas ir paredzēta [Pamatlēmuma] 2. pantā?

5) Vai terorisma jomā ir iespējams atteikt [Kvalifikācijas direktīvas] 12. panta 2. punkta c) apakšpunktā paredzēto starptautisko aizsardzību, ja nav izdarīts [Pamatlēmuma] 1. pantā paredzēts vardarbīgs, it īpaši nežēlīgs akts, kūdīšana uz to vai, ja tajā netika ņemta dalība?"

30. Rakstveida apsvērumus iesniedza *CGRA*, *M. Lounani*, Beļģijas, Francijas, Grieķijas, Ungārijas, Itālijas, Polijas, Spānijas un Apvienotās Karalistes valdības, kā arī Eiropas Komisija. Tiesas sēdē 2016. gada 16. februārī tie paši lietas dalībnieki, izņemot Ungārijas, Itālijas un Polijas valdības, izteica mutvārdu argumentus.

Vērtējums

Ievada piezīmes

31. Ženēvas konvencija ir dzīvs instruments, kas interpretējams atbilstoši mūsdienu apstākļiem un saskaņā ar starptautisko tiesību attīstību [20]. Saskaņā ar šo konvenciju *UNHCR* ir īpaša nozīme, lai sniegtu ieteikumus dalībvalstīm, nosakot bēgļu statusu [21]. Kvalifikācijas direktīva ir jāinterpretē, ņemot vērā šīs konvencijas vispārējo sistēmu un mērķi [22].

32. Tiesību akti par bēgļiem, protams, ir cieši saistīti ar starptautiskajām humanitārajām tiesībām un starptautiskajiem tiesību aktiem cilvēktiesību jomā. Tas atspoguļots Hartas 18. pantā, kurā garantētas patvēruma tiesības, ievērojot Ženēvas konvenciju un saskaņā ar Līgumiem. Nav brīnums, ka Tiesa apstiprinājusi, ka Kvalifikācijas direktīva ir jāinterpretē tādā veidā, kas respektē Hartā atzītās pamattiesības un principus [23].

33. Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punktā minēto izslēgšanas noteikumu piemērošanas rezultātā pieteikuma iesniedzējam tiek atņemta bēgļa statusa aizsardzība, tāpēc tas ir izņēmums attiecībā uz patvēruma tiesībām saistībā ar personu, uz ko citādi attiektos aizsardzība [24]. Interpretējot šos noteikumus, attiecīgi ir jāievēro piesardzīga pieeja un tie ir jāinterpretē sašaurināti [25].

20 — Skat. *UNHCR* biroja 2010. gada decembra Ievadpiezīmi Ženēvas konvencijai.

21 — Skat. Kvalifikācijas direktīvas preambulas 15. un 22. apsvērumu. Tomēr mans kolēģis ģenerāladvokāts Paolo Mengoci [*Paolo Mengozzi*] šos ieteikumus aprakstīja kā "tekstu daudzskaitlīgumu", kuri dažreiz ir pretrunīgi: skat. viņa secinājumus apvienotajās lietās *B* u*n D*, C-57/09 un C-101/09, EU:C:2010:302, 43. punkts.

22 — Papildus skat. LESD 78. panta 1. punktu, kurā skaidri norādīts, ka Eiropas Savienības patvēruma politikai jābūt saskaņā ar Ženēvas konvenciju, kā arī ar citiem ar to saistītiem līgumiem.

23 — Skat. spriedumu, 2010. gada 2. marts, *Salahadin Abdulla* u.c., C-175/08, C-176/08, C-178/08 un C-179/08, EU:C:2010:105, 54. punkts. Vispārīgāk par Savienības tiesību aktu interpretāciju, ņemot vērā starptautisko cilvēktiesību aizsardzības dokumentos sniegtos norādījumus, kuru izstrādāšanā dalībvalstis ir sadarbojušās vai kurus tās ir parakstījušas, skat. spriedumu, 2008. gada 3. septembris, *Kadi un Al Barakaat International Foundation*/Padome un Komisija, C-402/05 P un C-415/05 P, EU:C:2008:461, 283. punkts. Papildus skat. Kvalifikācijas direktīvas preambulas 10. apsvērumu.

24 — Kvalifikācijas direktīvas 2. panta c) punktā ir noteikts, ka "bēglis" ir indivīds, kurš atbilst tajā iekļautajai definīcijai, *ja vien nav* piemērojami 12. pantā paredzētie izslēgšanas nosacījumi.

25 — Skat. ģenerāladvokāta P. Mengoci secinājumus apvienotajās lietās *B* u*n D*, C-57/09 un C-101/09, EU:C:2010:302, 46. punkts.

34. Tomēr, ja ir piemērojams Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkts, tas vēl nenozīmē, ka attiecīgo personu var nosūtīt atpakaļ uz tās izcelsmes valsti (vai citur), ja, piemēram, pastāv risks pārkāpt spīdzināšanas aizliegumu vai šīs personas tiesības netikt pakļautai necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai [26]. Dalībvalstis saskaņā ar starptautiskajām saistībām vēl arvien piemēro pienākumu ievērot *neizraidīšanas* principu [27].

35. Ir svarīgi skaidri atcerēties, ko šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesa ir aicināta, un ko nav aicināta izlemt.

36. Iesniedzējtiesa neuzdod (sarežģīto) jautājumu par to, kas starptautiskajās tiesībās ir un kas nav teroristu organizācija [28]. Tāpat arī Tiesā nodotajos materiālos nav apšaubīta *MICG* iekļaušana ANO sankciju sarakstā atbilstīgi ANO DPR 1390 (2002). Uzskatu, ka šajā lietā tādēļ *noteikti* ir jāvirzās uz priekšu, pamatojoties uz to, ka ANO pašu *MICG* pamatoti ierindojusi "teroristisku" organizāciju kategorijā.

37. Atbilstoši lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu ir skaidrs, ka *M. Lounani* tika notiesāts krimināllietā par nodarījumiem, kas *nebija* tieši saistīti ar to, ka viņš būtu tieši veicis kādu no nodarījumiem, ko "uzskata par teroristu nodarījumiem", kuri uzskaitīti Pamatlēmuma 1. pantā. Atbilstoši Tiesas rīcībā esošajiem materiāliem tomēr ir pareizi *MICG* raksturot kā "teroristu grupu" Pamatlēmuma 2. panta 1. punkta izpratnē, un *M. Lounani* darbības, iespējams, tiešām varētu atbilst Pamatlēmuma 2. panta 2. punktam (vai varbūt 3. panta c) apakšpunktam).

38. Tikai – vai šie katrā ziņā ir pareizie uzdodamie jautājumi? Kāda ir saistība starp Pamatlēmumu un Kvalifikācijas direktīvu? Un vai ir norādes – kas kompetentajām valsts iestādēm būs jāvērtē, vienmēr ievērojot valsts tiesu kā galīgo faktisko apstākļu vērtētāju uzraudzības jurisdikciju – ka konkrētas darbības, par kurām *M. Lounani* tika notiesāts, ir "pretrunā ANO mērķiem un principiem", jo paskaidrojošā frāze Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunktā ("kuri izklāstīti ANO Statūtu preambulā un 1. un 2. pantā") ir jāinterpretē tā, ka tajā ietverti citi starptautiski materiāli, kuros ir skaidri identificētas konkrētas "ar terorismu saistītas darbības", kas ir "pretrunā ANO mērķiem un principiem"?

Spriedums B un D

39. Spriedumā *B* un *D* [29] Tiesa atbildēja uz *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā Administratīvā tiesa, Vācija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem, kas radušies divu tādu personu ierosinātā tiesvedībā, kuras nepārprotami, *pirms* to ierašanās Eiropas Savienības teritorijā, bija aktīvi iesaistījušās darbībās, kas saistītas ar Kopējās nostājas 2001/931 [30] par īpašu pasākumu piemērošanu terorisma apkarošanai pielikumā minētajām grupām. *B* kungs bija *Dev Sol* (tagad *DHKP/C*) piekritējs, bija atbalstījis bruņotu partizānu karadarbību Turcijas kalnos un bija arestēts, pakļauts nopietnai fiziskai vardarbībai un ar spīdzināšanu spiests sniegt liecību. Viņam divas reizes bija piespriests mūža ieslodzījums. Sešu mēnešu nosacītu atbrīvošanu no ieslodzījuma veselības stāvokļa dēļ viņš bija izmantojis, lai atstātu Turciju un dotos uz Vāciju, kur lūdza patvērumu. *D* kungs, pamatojot savu patvēruma pieteikumu, bija paziņojis, ka viņš bija bēdzis uz kalniem Turcijā, kur pievienojies *PKK*, un bijis šīs organizācijas partizānu kaujinieks un viens no tās augstākajām amatpersonām. *PKK* bija sūtījusi viņu uz Irākas ziemeļiem,

26 — Šīs tiesības ir garantētas Hartas 4. pantā. Atbilstošās tiesības iekļautas Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (turpmāk tekstā – "ECTK") 3. pantā. Skat., piemēram, Strasbūras tiesas 1996. gada 15. novembra spriedumu *Chahal* pret Apvienoto Karalisti, ECLI:CE:ECHR:1996:1115JUD002241493.

27 — Skat. Kvalifikācijas direktīvas 21. pantu un Hartas 19. panta 2. punktu.

28 — Ar vienu no šī jautājuma aspektiem virspalāta nodarbosies citā patlaban uzsāktā lietā, proti, *A* u.c., C-158/14.

29 — Spriedums, 2010. gada 9. novembris, *B* un *D*, C-57/09 un C-101/09, EU:C:2010:661.

30 — Padomes 2001. gada 27. decembra Kopējā nostāja 2001/931/KĀDP (OV 2001, L 344, 93. lpp.), kuras mērķis *inter alia* ir ieviest ANO Drošības padomes Rezolūcijā 1373 (2001) ietvertos pasākumus cīņai pret terorisma finansēšanu.

taču vēlāk viņš sastrīdējies ar tās vadību, pēc tam devies uz Vāciju, kur viņam sākotnēji tika piešķirts patvērums, tomēr pēc izmaiņām valsts tiesību aktos šis lēmums tika atcelts [31]. Pieteikumu iesniedzēju tiesības iegūt bēgļa statusu (*B* kungs) vai saglabāt bēgļa statusu (*D* kungs) bija atkarīgas no Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punktā minēto izslēgšanas noteikumu interpretācijas.

40. Tiesas virspalāta arī atzina, ka "terora akti [ko tā nedefinēja], kurus raksturo vardarbība pret civiliedzīvotājiem, pat ja tie veikti šķietami politisku mērķu vārdā, ir jāuzskata par smagiem nepolitiskiem noziegumiem [Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta] b) punkta izpratnē".

41. Ciktāl tas bija saistīts ar Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunktu, Tiesa atgādināja, ka Kvalifikācijas direktīvas preambulas 22. apsvērumā ir noteiktas "darbības, kas ir pretējas ANO principiem un mērķiem", atsaucoties uz ANO Statūtu preambulu un 1. un 2. pantu, un ka tās cita starpā noteiktas ANO rezolūcijās, kas attiecas uz "starptautiskā terorisma apkarošanas pasākumiem". Šie pasākumi ietver ANO Drošības padomes Rezolūcijas 1373 (2001) un 1377 (2001). Tāpēc izrietēja, ka ANO Drošības padomes "pamatā ir princips, ka starptautiskā terorisma akti kopumā un neatkarīgi no valsts piedalīšanās ir pretēji Apvienoto Nāciju Organizācijas mērķiem un principiem" [32].

42. Vēlāk šajos secinājumos atgriezīšos pie sprieduma *B* un *D* papildu elementiem, kas ir piemēroti šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu analīzei. Tomēr sākumā ir svarīgi norādīt, ka šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu būtiski atšķiras no sprieduma *B* un *D*.

43. No vienas puses, atbilstoši lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu šķiet, ka, lai kas arī tieši ir vai nav konstatēts attiecībā uz *MICG* un veicinājis tās iekļaušanu ANO sankciju sarakstā 2002. gada 10. oktobrī, *M. Lounani* pats ir notiesāts par dalību teroristu organizācijā, taču nav notiesāts par konkrētu teroristisku darbību. Arī nodarījumi, par kuriem viņš bija notiesāts (loģistikas atbalsta sniegšana teroristu grupai, pasu viltošana un piegāde, piedalīšanās kanāla organizēšanā brīvprātīgo sūtīšanai uz Irāku), nav bijuši saistīti ar *MICG* veiktu konkrētu teroristisku darbību.

44. No otras puses, kompetento iestāžu vērā ņemtās darbības attiecībā uz *B* kungu un *D* kungu, bija pagātnes darbības, kas tika izdarītas trešajā valstī. Turpretim darbības, kuru rezultātā tika notiesāts *Lounani*, bija izdarītas Eiropas Savienības teritorijā ilgākā laikposmā, kad viņš nelegāli uzturējās Beļģijā, bet viņa patvēruma pieteikums tika iesniegts, kamēr viņš izcieta sešu gadu brīvības atņemšanas sodu pēc šīs notiesāšanas.

Pirmais jautājums

45. Saskaņā ar Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunktu pieteikuma par bēgļa statusa piešķiršanu iesniedzēju izslēdz no aizsardzības, ja "[..] viņš vai viņa vainīgs(-a) darbībās, kas ir pretējas ANO mērķiem un principiem, kuri izklāstīti ANO Statūtu preambulā un 1. un 2. pantā". Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa jautā, vai šo izslēgšanas pamatu var piemērot tikai tad, ja patvēruma meklētājs ir notiesāts par vienu no Pamatlēmuma 1. panta 1. punktā minētajiem teroristu nodarījumiem.

31 — Spriedums, 2010. gada 9. novembris, *B* un *D*, C-57/09 un C-101/09, EU:C:2010:661, 57.–60. punkts.

32 — Spriedums, 2010. gada 9. novembris, *B* un *D*, C-57/09 un C-101/09, EU:C:2010:661, 81.–83. punkts.

46. Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunktā atspoguļots un nedaudz izvērsts Ženēvas konvencijas 1. panta F daļas c) apakšpunkta formulējums. Termins "darbības, kas ir pretējas ANO principiem un mērķiem" 1. panta F daļas c) apakšpunktā ir atzīts par nenoteiktu un neskaidru [33]. Apskatot atsevišķi, ANO mērķi un principi sniedz maz norādījumu attiecībā uz darbību veidu, ar kurām persona zaudētu bēgļa statusu. Šis formulējums neļauj precīzi identificēt 1. panta F daļas c) apakšpunkta darbības jomu. Tāpat tajā nav definēta tāda veida darbība, kas varētu ietilpt šajā kategorijā, vai personas, kas varētu veikt šādas darbības.

47. Protams, kopš ANO Statūtu izstrādāšanas starptautiskās tiesības ir attīstījušās. Tā saskaņā ar ANO Drošības padomes Rezolūciju 1373 (2001) Drošības Padome nolēma, ka dalībvalstīm ir jāveic pasākumi, lai cīnītos pret terorismu, un paziņoja, ka terora akti, metodes un prakse, tai skaitā šādu darbību plānošana un kūdīšana tās veikt, ir pretēji ANO mērķiem un principiem. Līdzīgi paziņojumi ir ietverti arī turpmākajās rezolūcijās, jo īpaši Rezolūcijā 1377 (2001). Šo dokumentu formulējumā skaidri norādīts uz starptautiskās sabiedrības uzskatu, ka tajās aprakstītās darbības ir *arī* "pretrunā ANO mērķiem un principiem". Vairākās starptautiskajās konvencijās izskatīti specifiski aspekti cīņā pret terorismu, tajās pieprasīts, lai to parakstītājas valstis savos tiesību aktos iekļautu noziedzīgos nodarījumus, lai varētu aptvert, īstenot kriminālvajāšanu un piemērot sodu dažāda veida saistītām darbībām, kas tajos identificētas [34]. Tajā pašā laikā Drošības padome ir uzsvērusi (ANO Drošības padomes Rezolūcijās 1624 (2005) un 2178 (2014)) arī to, ka valstu pasākumiem terorisma apkarošanai ir jāatbilst starptautisko tiesību aktiem, jo īpaši starptautiskajiem cilvēktiesību aktiem, tiesību aktiem bēgļu jomā un humanitāro tiesību aktiem.

48. Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunkta redakcija nedaudz atšķiras no Ženēvas konvencijas 1. panta F daļas c) apakšpunkta redakcijas, ciktāl tā attiecas uz personu, kas ir vainojama darbībās, kuras ir pretrunā ANO Statūtu preambulā un 1. un 2. pantā minētajiem ANO mērķiem un principiem [35]. Tomēr arī tajā netiek norādītas darbības vai darbību veidi, kas varētu radīt pamatu izslēgšanai.

49. Spriedumā *B* un *D* un pēc tam spriedumā *H. T.* Tiesa interpretējusi Drošības padomes pašreizējo pieeju tā, ka starptautiskie terora akti ir pretrunā ANO mērķiem un principiem [36]. Šāda interpretācija atbilst pašreizējiem apstākļiem. Draudi, ko rada starptautiskās teroristu darbības, kopš 2001. gada 11. septembra notikumiem ir bijuši intensīvas uzmanības centrā, un tos tikai papildus izcēluši nesenie uzbrukumi Parīzē un Briselē.

50. Spriedumā *B* un *D* Tiesa tūlīt pēc tam turpinājumā noteica, ka "[..] no tā izriet, ka dalībvalstu kompetentās iestādes var piemērot [..] 12. panta 2. punkta c) apakšpunktu arī personai, kas saistībā ar tās dalību organizācijā, kura ierakstīta sarakstā Kopējās nostājas 2001/931 pielikumā, ir bijusi iesaistīta starptautiska mēroga terora aktos" [37]. Tiesa tieši neizteicās par argumentāciju, kas sasaista šos divus paziņojumus, vai par to, ko nozīmē "bijusi iesaistīta" (terora aktos), bet citi fragmenti spriedumā *B* un *D*, ko apspriedīšu vēlāk šajos secinājumos, palīdz izskaidrot virspalātas sprieduma loģisko pamatu un darbības jomu [38]. Šeit atzīmēju, ka izmantotā nostāja atbilst diviem galvenajiem izslēgšanas noteikumu

33 — Skat. *UNHCR* Pamatojuma piezīmi par izslēgšanas noteikumu piemērošanu: 1951. Gada Konvencijas par bēgļu statusu 1. panta F daļa (turpmāk tekstā – "Pamatojuma piezīme").

34 — Skat., piemēram, Starptautisko Konvenciju par cīņu pret terorisma finansēšanu, ko pieņēmusi ANO Ģenerālā asambleja 1999. gada 9. decembra rezolūcijā 54/109.

35 — Šķiet, ka vienā interpretācijā sākotnēji tika uzskatīts, ka Ženēvas konvencijas 1. panta F daļas c) apakšpunkta darbības joma var attiekties tikai uz tām personām, kuras bijušas varas amatos valstīs vai valstij līdzīgās struktūrās. Skat., piemēram, šīs konvencijas *travaux préparatoires*, īpaši Francijas delegāta viedokli: "Šīs normas mērķis nebija vienkāršais cilvēks, bet personas, kuras ieņem amatus valsts pārvaldē, piemēram, valstu vadītāji, ministri un augstākās amatpersonas" (E/AC.7/SR.160, 1950. gada 18. augusts, 18. lpp.), minēts *UNHCR* paziņojumā (2009. gada jūlijs) par 1951. gada konvencijas 1. panta F. daļu, 2.3.3. punkts, 62. zemsvītras piezīme.

36 — Spriedumi, 2010. gada 9. novembris, *B* un *D*, C-57/09 un C-101/09, EU:C:2010:661, 83. punkts, un 2015. gada 24. jūnijs, *H. T.*, C-373/13, EU:C:2015:413, 85. punkts.

37 — Spriedums, 2010. gada 9. novembris, *B* un *D*, C-57/09 un C-101/09, EU:C:2010:661, 84. punkts.

38 — Skat. turpinājumā 68.–70. un 74. punktu.

mērķiem gan Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunktā, gan Ženēvas konvencijas 1. panta F daļas c) apakšpunktā, saskaņā ar ko ir jāliedz bēgļa statuss tām personām, kuru uzvedība ir padarījusi tās starptautiskās aizsardzības necienīgas, un nav jādod šādām personām iespēja izmantot bēgļa statusa sniegto aizsardzību, lai izvairītos no tiesas [39].

51. Vai pieteikuma par bēgļa statusa piešķiršanu iesniedzējam ir jābūt notiesātam par teroristisku nodarījumu Pamatlēmuma 1. panta 1. punkta izpratnē, lai būtu piemērojams Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunkts?

52. Manuprāt, atbilde uz šo jautājumu ir "nē".

53. Pirmkārt, Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunkta redakcija neliecina par to, ka "darbības, kas ir pretrunā ANO mērķiem un principiem" būtu jāierobežo vai jānosaka, atsaucoties uz citiem Savienības tiesību aktiem, piemēram, Pamatlēmumu. Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunkta un Pamatlēmuma 1. panta darbības joma un mērķis nav vienādi. Lai gan notiesāšana par terora aktu, kā noteikts Pamatlēmumā, nepārprotami ir būtiska bēgļa statusa vērtēšanas procesā, ar to nevar noteikt izslēgšanas noteikuma darbības jomu. Kvalifikācijas direktīva tika pieņemta gandrīz divus gadus pēc Pamatlēmuma. Likumdevējs varēja iekļaut skaidru atsauci uz Pamatlēmumu, tomēr to neizdarīja, varbūt tāpēc, ka šāda veida ierobežojums droši vien neatbilstu Ženēvas konvencijai.

54. Otrkārt, 12. panta 2. punkta c) apakšpunktā minēto izslēgšanas pamatu piemērošanas ierobežošana šādā veidā neatbilstu tēzei, ka Ženēvas konvencija veido pamatu bēgļu aizsardzības starptautiskajam tiesiskajam režīmam [40]. Ženēvas konvencija pati par sevi nepadara 1. panta F daļas c) apakšpunkta piemērošanu atkarīgu no kāda papildu nosacījuma, piemēram, notiesāšanas krimināllietā valsts vai starptautiskajā līmenī par terora aktu (vai jebkuru citu nodarījumu). Tas, ka Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunktā ir minēta ANO Statūtu preambula un 1. un 2. pants, norāda, ka tā darbības joma ir plašāka nekā teroristu nodarījumu saraksts Pamatlēmuma 1. panta 1. punktā.

55. Treškārt, tā ir noteikumu sistēma bēgļa statusa noteikšanai, kurā paredzēts Kvalifikācijas direktīvas noteikumu interpretācijas konteksts un sākuma punkts, nevis jēdzieni, kas iegūti no citiem Savienības tiesību aktiem, piemēram, pasākumiem, kuru mērķis ir apkarot terorismu. Kvalifikācijas direktīva būtībā ir humanitāro tiesību akts [41]. Tās juridiskais pamats ir bijusī Eiropas Kopienas dibināšanas līguma IV sadaļa par vīzām, imigrāciju un citu politiku saistībā ar personu brīvu pārvietošanos, kas ir daļa no saskaņā ar EK līguma 61. pantu izveidotās brīvības, drošības un tiesiskuma telpas [42]. Pamatlēmuma izcelsme ir krietni atšķirīga. Šajā lēmumā ir noteikta krimināllatbildība par konkrētām teroristiskām darbībām un dalībvalstīm pieprasīts sodīt nopietnus pārkāpumus un uzbrukumus noteiktām Eiropas Savienības kopējām vērtībām [43]. Pamatlēmumam ir atšķirīgs juridiskais pamats, proti, Līguma par Eiropas Savienību VI sadaļa par policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās (LES 29. pants, 31. panta 1. punkta e) apakšpunkts un 34. panta 2. punkta b) apakšpunkts) [44]. Tādējādi abu tiesību aktu darbības joma un mērķi nav vienādi [45].

39 — Skat. 2. punktu Pamatnostādnēs par starptautisko aizsardzību. Izslēgšanas noteikumu piemērošana: 1951. gada Konvencijas par bēgļu statusu 1. panta F daļa, 2003. gada 4. septembris (turpmāk tekstā – "Pamatnostādnes").

40 — Skat. Kvalifikācijas direktīvas preambulas 3. apsvērumu.

41 — Skat. spriedumu, 2010. gada 9. novembris, *B* un *D*, C-57/09 un C-101/09, EU:C:2010:661, 93. punkts.

42 — Tagad tā ir LESD V sadaļa; skat. jo īpaši LESD 67. un 78. pantu.

43 — Skat. LES 2. pantu, kur minētas šīs vērtības.

44 — To attiecīgi aizstāja ar LESD 67. un 82. pantu (LES 34. panta 2. punkta b) apakšpunkts tika atcelts).

45 — Skat. spriedumu, 2010. gada 9. novembris, *B* un *D*, C-57/09 un C-101/09, EU:C:2010:661, 89. punkts.

56. Ceturtkārt, ietverot šajā tekstā nosacījumu, ka izslēgšana saskaņā ar Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunktu ir atkarīga no iepriekšējas sodāmības kriminālllietā par teroristu nodarījumu Pamatlēmuma 1. panta 1. punkta izpratnē, tiktu ieviests divkāršs ierobežojums. Pirmām kārtām, tas nozīmētu, ka izslēgšanas pamati neattiecas uz personu, kas vainojama par *citām* ar terorismu saistītām *darbībām*, kuras nav uzskaitītas 1. panta 1. punktā, piemēram, teroristu grupas vadīšana vai piedalīšanās teroristu grupas darbībās (2. panta 2. punkts). Otrām kārtām, ar to jēdziens "darbības, kas ir pretējas ANO principiem un mērķiem" tiktu ierobežots ar šādu darbību *vienu apakškategoriju*. Abi ierobežojumi neatbilst izslēgšanas noteikumu mērķiem un būtu pilnīgi mākslīgi.

57. Piektkārt, jānorāda, ka Pamatlēmums ir tiesību akts, kas atkarīgs no tā saucamās "mainīgās ģeometrijas". Tas ir tiesību akts, kas nav saistošs Apvienotajai Karalistei, kura izvēlējusies nepiemērot tā noteikumus [46]. Savukārt galvenais Kvalifikācijas direktīvas mērķis, kas piemērojama visām 28 dalībvalstīm, ir izveidot kopējus Savienības mēroga kritērijus, lai identificētu personas, kurām patiesi nepieciešama starptautiska aizsardzība [47]. Šajos apstākļos man šķiet, ka Kvalifikācijas direktīvas saskaņošanas mērķim neatbilstu ierobežojuma ieviešana kāda tās noteikuma interpretācijai, kurš izriet no cita Savienības tiesību akta, kas *nav* saistošs visām dalībvalstīm.

58. Tādēļ uzskatu, ka nav jāpierāda, ka patvēruma pieteikuma iesniedzējs ir notiesāts par teroristisku nodarījumu Pamatlēmuma 1. panta 1. punkta izpratnē, lai šī persona būtu izslēgta no to personu loka, kam atzīts bēgļa statuss, pamatojoties uz Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunkta noteikumiem.

Otrais un trešais jautājums

59. Iesniedzējtiesa otrā un trešā jautājuma pamatojumu skaidro šādi. *CCE* 2013. gada 12. februāra spriedumā norādīja, ka *M. Lounani* ir notiesāts par noziegumiem, kas ietver Pamatlēmuma 2. panta 2. punktā minētās darbības – dalību teroristu grupas darbībās –, nevis darbībām saskaņā ar šī lēmuma 1. panta 1. punktu. *Tribunal correctionnel* uzskatīja, ka nodarījumi, ko viņš veicis, būdams *MICG* vadošs dalībnieks, bija pelnījuši bargu sodu [48]. Tomēr, kā norāda *CCE*, *M. Lounani* notiesājošajā spriedumā kriminālllietā kā "teroristiska darbība" ir aprakstīta tikai viņa dalība teroristu grupā. *Tribunal correctionnel* spriedumā atbildība par konkrētiem teroristu nodarījumiem netika piedēvēta *MICG*, bet *M. Lounani* netika atzīts par vainīgu personiskā saistībā ar jebkurām šādām darbībām.

60. Ņemot to vērā, iesniedzējtiesa jautā, vai darbības, par kurām *M. Lounani* tika notiesāts, var uzskatīt par pretējām "ANO principiem un mērķiem" Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunkta izpratnē (otrais jautājums). Tā jautā arī, vai *M. Lounani* notiesāšana par to, ka viņš bija teroristu grupas vadošs dalībnieks, ir pietiekama, lai pierādītu, ka viņš ir "kūdījis" vai "citādi piedalījies" Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punktā minētajā darbībā tās 12. panta 3. punkta izpratnē [49] (trešais jautājums).

Pieņemamība

61. Gan *CGRA*, gan Beļģijas valdība apgalvo, ka trešais jautājums nav pieņemams. Abas uzskata, ka iesniedzējtiesa nav paskaidrojusi, kāpēc atbilde uz šo jautājumu ir nepieciešama nolēmuma pieņemšanai pamatlietā.

62. Es nepiekrītu.

46 — Skat. iepriekš 3. zemsvītras piezīmi.

47 — Skat. Kvalifikācijas direktīvas preambulas 16. un 17. apsvērumu.

48 — Skat. iepriekš 23. punktu.

49 — Direktīvas 2011/95 12. panta 3. punkta tekstā angļu valodā lietots "incite" nevis "instigate", bet citādi tas ir identisks Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 3. punktam.

63. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju, ko valsts tiesa ir uzdevusi, ievērojot pašas noteikto tiesisko regulējumu un faktiskos apstākļus, kuru precizitāte Tiesai nav jāpārbauda, attiecas atbilstības prezumpcija. Tādējādi valsts tiesas iesniegto lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesa var noraidīt tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, ja izvirzītā problēma ir hipotētiska, vai arī ja Tiesai nav zināmi faktiskie vai juridiskie apstākļi, kas vajadzīgi, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem [50].

64. Šajā gadījumā iesniedzējtiesa lūdz konstatēt, vai tas, ka *M. Lounani* tika atzīts par vainīgu dalībā teroristu grupā, ir pietiekami, lai rastos Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunktā un 3. punktā minētais izslēgšanas pamats. Šo noteikumu interpretācija nepārprotami ir būtiska pamatlietā. Tādēļ uz trešo jautājumu ir jāatbild.

M. Lounani notiesāšanas krimināllietā nozīme

65. *M. Lounani* apgalvo, ka *Tribunal correctionnel* lēmumam nav jāpiešķir liela nozīme vai nav jāpiešķir nekāda nozīme. Viņš apgalvo, ka pastāv nopietnas šaubas par to, vai šī tiesvedība bija taisnīga. Šo argumentu viņš pamato ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk tekstā – "Strasbūras tiesa") spriedumu *El Haski* [51]. Strasbūras tiesa nolēma, ka ir pārkāpts ECTK 6. pants ("Tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu") tāpēc, ka liecības, kas iegūtas, pārkāpjot ECTK 3. pantu ("Spīdzināšanas aizliegums"), bija pieņemtas kā pierādījumi šajā pašā krimināprocesā *Tribunal correctionnel* attiecībā uz vienu no *M. Lounani* līdzatbildētājiem.

66. Jānorāda, ka *M. Lounani* nepārsūdzēja spriedumu savā lietā, ka viņš pats neiesniedza pieteikumu Strasbūras tiesā un ka viņš nav izvirzījis nevienu būtisku argumentu, kas liecinātu par to, ka krimināprocesā pret viņu būtu bijuši jebkāda veida trūkumi vai ka viņa tiesas procesa gaitā būtu pārkāpts Hartas 47. pants (vai ECTK 6. pants).

67. Nav nekādu materiālu, kas liecinātu par to, ka krimināprocesā *M. Lounani* lietā bija trūkumi vai ka uz *Tribunal correctionnel* spriedumā konstatētajiem faktiem nevar paļauties, viņa notiesāšana ir vispāratzīts fakts. Īstais jautājums ir par to, kāda nozīme šai notiesāšanai jāpiešķir vērtējumā, vai ir piemērojama Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunktā minētā izslēgšana?

68. Spriedumā *B* un *D* Tiesa noraidīja ierosinājumu, ka notiesāšana par dalību teroristu grupas darbībās saskaņā ar Pamatlēmuma 2. panta 2. punkta b) apakšpunktu varētu automātiski likt darboties Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta b) un c) apakšpunktā paredzētajiem izslēgšanas noteikumiem. Tā norādīja, ka izslēgšanas nosacījumu priekšnoteikums ir pilnībā izmeklēt visus katra konkrētā gadījuma apstākļus [52]. Tādēļ noraidu *CGRA* izvirzīto argumentu, ka, ja persona ir notiesāta par teroristisku darbību, piemēram, Pamatlēmuma 1.–4. pantā minēto nodarījumu veikšanu, tad šāda persona var automātiski tikt izslēgta no to personu loka, kam atzīts bēgļa statuss, saskaņā ar Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punktu un/vai 3. punktu, neveicot nekādu turpmāku individuālu viņa pieteikuma pārbaudi.

69. Spriedumā *B* un *D* Tiesa paskaidroja, ka, lai gan "nav tiešas saiknes starp Kopējo nostāju 2001/931 un [Kvalifikācijas direktīvu] saistībā ar izvirzītajiem mērķiem un nav nekāda pamatojuma tam, lai kompetentā iestāde, izvērtējot, vai liegt personai bēgļa statusu saskaņā ar direktīvas 12. panta 2. punktu, balstītu savu lēmumu vienīgi uz personas dalību organizācijā, kas ir iekļauta sarakstā, kurš ir pieņemts *ārpus* [Kvalifikācijas direktīvas] ietvariem, kuri pieņemti, ievērojot

50 — Skat. spriedumu, 2013. gada 6. jūnijs, *MA* u.c., C-648/11, EU:C:2013:367, 37. punkts un tajā minētā judikatūra.

51 — Strasbūras tiesas 2012. gada 25. septembra spriedums *El Haski* pret Beļģiju, ECLI:CE:ECHR:2012:0925JUD000064908.

52 — Skat. spriedumu, 2010. gada 9. novembris, *B* un *D*, C-57/09 un C-101/09, EU:C:2010:661, 93. punkts.

Ženēvas konvenciju”[53], “*organizācijas ierakstīšana* tādā sarakstā, kāds ir ietverts Kopējās nostājas 2001/931 pielikumā, *ļauj noskaidrot grupas, pie kuras ir piederējusi attiecīgā persona, teroristisko raksturu*”[54]. Tāpēc šeit jāsāk ar to, ka *MICG* kā tāda ir *jāuzskata* par teroristu organizāciju[55].

70. Tomēr gan no sprieduma *B* un *D*, gan no Tiesas turpmākā nolēmuma spriedumā *H. T.*[56] ir skaidrs, ka vienīgi ar dalību teroristiskā organizācijā nav pietiekami, lai tiktu piemēroti Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. un 3. punktā minētie izslēgšanas noteikumi, jo organizācijas iekļaušanu sarakstā nevar pielīdzināt (obligātam) individuālam vērtējumam par to, vai konkrēto patvēruma meklētāju var kvalificēt par bēgli[57]. Šāda dalība norāda vienīgi uz to, ka šos izslēgšanas noteikumus (iespējams) var piemērot. Individuālie apstākļi, kas saistīti ar patvēruma pieteikumu, būtībā šķiet sīkāk izstrādāti un niansētāki nekā apkopotie fakti, ar kuriem ir pamatota kriminālvajāšana un notiesāšana. Tāpēc uzskatu, ka – pat ja ir acīmredzami saistīta notiesāšana krimināllietā – vēl arvien pastāv prasība par individuālu novērtējumu.

Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunkts un 3. punkts

71. Ženēvas konvencijas 1. panta F daļas c) apakšpunktā vispār nav pieminēta “kūdīšana” vai “dalība” darbībās, kas ir pretrunā Apvienoto Nāciju mērķiem un nolūkiem. Tomēr šis noteikums ir jāinterpretē tādējādi, ka tas attiecas arī uz personām, kuras pašas faktiski neveic darbības, kas ir pretrunā šiem mērķiem un principiem[58]. 12. panta 2. punkta c) apakšpunkta un 3. punkta kompleksa interpretācija norāda, ka uz visām personām, kuras ir vainīgas izdarīšanā, kūdīšanā vai citādā dalībā darbībās, kas ir pretējas ANO mērķiem un principiem, attiecas izslēgšanas nosacījumi. Šis lasījums atbilst gan Ženēvas konvencijas interpretācijai, ko pamato Pamatnostādnes, gan Kvalifikācijas direktīvas mērķiem[59].

72. No tā izriet, ka izslēgšana, kas minēta Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunktā, nav attiecināma tikai uz faktiskajiem terora aktu veicējiem. Interpretējot kopā ar 12. panta 3. punktu, tā attiecas arī uz tiem, kuri palīdz veikt terora aktus.

73. Bet cik ļoti būtu paplašināms 12. panta 3. punkts? Kur jānosaka robeža spektrā, kas sniedzas no personas, kura tikai krata ziedojumu trauku uz ielas[60], līdz personai, kura kā bēgšanai izmantojamās automašīnas vadītājs ir tieši iesaistīta teroristu uzbrukumā?

53 — Skat. spriedumu, 2010. gada 9. novembris, *B* un *D*, C-57/09 un C-101/09, EU:C:2010:661, 89. punkts; mans izcēlums.

54 — Skat. spriedumu, 2010. gada 9. novembris, *B* un *D*, C-57/09 un C-101/09, EU:C:2010:661, 90. punkts; mans izcēlumss.

55 — Šajā procesā *nav* ierosināts, ka *MICG* iekļaušana sarakstā nav spēkā.

56 — Spriedums, 2015. gada 24. jūnijs, *H. T.*, C-373/13, EU:C:2015:413, 89. punkts un tajā minētā judikatūra.

57 — Skat. Kvalifikācijas direktīvas 4. panta 3. punktu.

58 — Skat. Pamatnostādņu 17. un 18. punktu.

59 — Skat. preambulas 22. apsvērumu. 12. panta 3. punktam līdzvērtīga norma nebija Komisijas sākotnējā priekšlikumā Padomes Direktīvai par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiskā aizsardzība un šādu personu statusu, COM(2001) 510 galīgā redakcija (OV 2002, C 51 E, 325. lpp.). Šo tekstu iestarpināja dalībvalstis sarunu laikā Padomē.

60 — Piemēram, spriedumā *H. T.* tika konstatēts, ka *H. T.* bija vācis ziedojumus *PKK* vārdā un palaikam izplatīja šīs organizācijas publicēto periodisko izdevumu. Tiesa nolēma, ka no šīm darbībām katrā ziņā neizriet, ka *H. T.* ir atbalstījis teroristisku darbību tiesiskumu, un ka šādas darbības pašas par sevi nav teroristiskas darbības (spriedums, 2015. gada 24. jūnijs, *H. T.*, C-373/13, EU:C:2015:413, 91. punkts).

74. Piemērojamais pierādījumu standarts ir tāds, ka ir jābūt "*nopietniem iemesliem uzskatīt, ka*" [61] pieteikuma iesniedzējs kā grupas dalībnieks ir individuāli atbildīgs attiecīgajā laika posmā un ka viņš ir vainojams darbībās, uz kurām attiecas izslēgšanas noteikumu darbības joma [62]. Spriedumā *B* un *D* Tiesa norādīja: "Šajā ziņā kompetentajai iestādei ir it īpaši jāizvērtē, kāda loma attiecīgajai personai bija attiecīgo aktu izdarīšanā, tās stāvoklis organizācijā, zināšanu apjoms, kurš tai bija vai kuram tai bija jābūt par organizācijas darbībām, iespējamais spiediens, kuram tā bija pakļauta, vai citi faktori, kas varēja ietekmēt tās rīcību" [63].

75. Attiecībā uz pieteikuma iesniedzēja dalību darbībās, kas minētas 12. panta 2. punkta c) apakšpunktā, ievadvārdi "nopietni iemesli uzskatīt, ka" norāda, ka robeža atsaucei uz 12. panta 2. punktu ir augsta. Atsauce uz "Apvienoto Nāciju Organizācijas mērķiem un principiem" liecina, ka pieteikuma iesniedzēja rīcībai jābūt ar ietekmi starptautiskajā līmenī un ir nopietni jāietekmē starptautiskais miers un drošība, jo ANO Statūtu preambulā un 1. un 2. pantā ir būtībā izklāstīti principi, saskaņā ar kuriem starptautiskā kopiena līdzāspastāv [64].

Izslēgšanas nosacījumu vērtējums saskaņā ar Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunktu

76. No manas atbildes uz pirmo jautājumu izriet mans uzskats, ka vērtēšanas procesā 12. panta 2. punkts ir jāinterpretē neatkarīgi no Pamatlēmuma 1. panta piemērošanas. Tāds pats viedoklis man ir attiecībā uz šī lēmuma 2. pantu (dalība teroristu grupā). Uzskatu, ka arī šeit nav nepieciešams konstatēt, ka pieteikuma iesniedzējs ir notiesāts krimināllietā saskaņā ar šo noteikumu.

77. Visām dalībvalstīm ir pienākums atbalstīt un veicināt LES 2. pantā nostiprinātās kopīgās vērtības, tai skaitā tiesiskumu (LES 3. panta 5. punkts). Tādējādi, ja patvēruma meklētājs ir notiesāts pēc tiesas procesa, kas atbilst tiesību aktos un Hartas 47. pantā noteiktajām procesuālajām prasībām, un šī notiesāšana ir galīga, tam būtu svarīga nozīme katrā individuālajā vērtēšanā saskaņā ar Kvalifikācijas direktīvas 4. pantu. Tajā pašā laikā 12. panta 2. punkta c) apakšpunktu nevar uztvert tikai kā papildu pretterorisma noteikumu, kuru var izmantot automātiski, lai papildinātu jebkuru jau piemērotu sodu [65]. Lai ievērotu Kvalifikācijas direktīvas prasības, vēl arvien jāveic individuāls novērtējums par visiem nozīmīgajiem faktiem un apstākļiem.

78. Francijas valdība uzsver, ka, ja pieteikuma iesniedzējs ir notiesāts par tādu nodarījumu kā, piemēram, dalība teroristu grupā, tad rodas atspēkojams pieņēmums par to, ka viņu vajadzētu izslēgt, pamatojoties uz 12. panta 2. punktu.

79. Es nepiekrītu šim viedoklim.

61 — Skat. Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta ievaddaļas skaidri izteikto redakciju.

62 — Skat. spriedumu, 2010. gada 9. novembris, *B* un *D*, C-57/09 un C-101/09, EU:C:2010:661, 94. punkts.

63 — Skat. spriedumu, 2010. gada 9. novembris, *B* un *D*, C-57/09 un C-101/09, EU:C:2010:661, 97. punkts.

64 — Visa veida noziedzīgas darbības, kuru rezultātā notiek izslēgšana saskaņā ar Ženēvas konvencijas 1. panta F daļu, ir saistītas ar paaugstināta smaguma pakāpi (*UNHCR* paziņojums par 1951. gada konvencijas 1. panta F daļu (2009. gada jūlijs)). Pamatnostādņu 17. punktā *UNHCR* norāda, ka Ženēvas konvencijas 1. panta F daļas c) apakšpunktu ir iespējams retāk izmantot nekā izslēgšanas pamatus 1. panta F daļas a) vai b) apakšpunktā.

65 — Skat. arī Pamatnostādņu 25. punktu saistībā ar Ženēvas konvencijas 1. panta F daļas c) apakšpunktu un ANO Drošības padomes Rezolūcijām 1624 (2005) un 2178 (2014), kur uzsvērts, ka valstīm jānodrošina, ka cīņai pret terorismu veiktie pasākumi atbilst to saistībām saskaņā ar starptautisko tiesību aktiem un tie ir pieņemti atbilstoši *inter alia* tiesību aktiem bēgļu jomā un humanitāro tiesību aktiem.

80. Ja apstākļi liecina, ka iespējamie izslēgšanas motīvi varētu būt būtiski, tie tiek vērtēti pieteikuma par bēgļa statusu iesniegšanas brīdī [66]. Attiecībā uz vērtēšanas procesu dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība saskaņā ar Kvalifikācijas direktīvas 4. pantu [67]. Manuprāt, notiesāšana par teroristu nodarījumu vienkārši jāuzskata par skaidru un ticamu pierādījumu tam, ka ir nopietni iemesli uzskatīt, ka ir sasniegta 12. panta 2. punkta robeža. Šādas pieejas priekšrocība būtu nodrošināt, ka dalībvalstis nepārkāpj kopējos kritērijus atzīšanai par bēgļiem, piemērojot atšķirīgus noteikumus, kuros reglamentēta pieņēmumu darbība.

81. Apvienotā Karaliste uzskata, ka Tiesai varētu palīdzēt spriedums *Shepherd* [68], kurā Tiesa interpretēja Kvalifikācijas direktīvas 9. panta 2. punkta e) apakšpunktu [69], nosakot robežu, kas ir pietiekama, lai būtu saistība ar 12. panta 2. punkta c) apakšpunktu, un apgalvo, ka jebkuram piemērotajam testam ir jābūt atbilstošam Tiesas nolēmumam spriedumā *Shepherd*. Saprotu, ka Apvienotās Karalistes ierosinātais tests ir šāds: ja persona veic uzdevumus teroristu grupā, tad ir pamatota iespēja, ka attiecīgā persona sniegs neatsveramu atbalstu noziegumu sagatavošanā vai īstenošanā, kas rada pamatu izslēgšanai saskaņā ar 12. panta 2. punkta c) apakšpunktu; ar to arī būtu jāpietiek, lai tiktu piemērots 12. panta 3. punkts.

82. Neuzskatu, ka Tiesai šeit palīdz spriedums *Shepherd*. Pirmkārt, spriedums *Shepherd* attiecās tikai uz izslēgšanas pamatu 12. panta 2. punkta a) apakšpunktā. Otrkārt, Tiesa spriedumā *Shepherd* skaidri nošķīra 9. panta 2. punkta e) apakšpunktu no 12. panta 2. punktā noteiktajiem izslēgšanas pamatiem. Tiesa norādīja, ka vērtējums par to, vai nākotnē pastāv noziedzīga nodarījuma izdarīšanas risks Kvalifikācijas direktīvas 9. panta 2. punkta e) apakšpunkta izpratnē, būtiski atšķiras no vērtējuma saskaņā ar 12. panta 2. punktu. Pēdējā minētajā pantā tiek pieprasīta *ex post* izmeklēšana, lai konstatētu, vai sakarā ar pieteikuma iesniedzēja darbībām pagātnē viņš nav jāizslēdz no Kvalifikācijas direktīvas piedāvātās aizsardzības [70]. Visbeidzot spriedumā *Shepherd* nekas nav teikts par to, kas ir terorisma akts Kvalifikācijas direktīvas izpratnē.

83. Ierosinu, ka kompetentajām valsts iestādēm vērtējums 12. panta 2. punkta c) apakšpunkta izpratnē ir jāveic divos posmos.

84. Pirmais solis ir pārbaude, vai organizācija, kuru atbalstījis patvēruma pieteikuma iesniedzējs vai kuras darbībā viņš ir piedalījies, patiešām ir teroristiska organizācija [71].

85. Otrais solis ir vērtējums par to, vai uz konkrēto personu attiecinātie fakti liecina, ka šī persona ir piedalījusies terora aktos, kas izraisa Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunkta un 3. punkta piemērošanu. Šai nolūkā ir jānovērtē organizācijas struktūra, viņa amats tajā un viņa spēja ietekmēt grupas darbību [72] un ir jāpārbauda, vai un kādā apjomā viņš bijis iesaistīts plānošanā, lēmumu pieņemšanā vai citu personu vadīšanā ar mērķi veikt terora aktus, kā arī tas, vai un kādā apjomā viņš ir finansējis šādas darbības vai iegādājies citām personām līdzekļus to veikšanai. Kompetentajām iestādēm arī jābūt pārliecinātām, ka viņš ir veicis teroristiskas darbības vai devis ievērojamu ieguldījumu tajās un ka viņam ir jāuzņemas daļa atbildības par tām tādēļ, ka viņš rīkojies, zinot, ka palīdz veikt šādus nodarījumus [73].

66 — Kvalifikācijas direktīvas 2. panta c) punkts.

67 — Papildus skat. Procedūru direktīvā noteiktos obligātos standartus.

68 — Spriedums, 2015. gada 26. februāris, *Shepherd*, C-472/13, EU:C:2015:117.

69 — Spriedums *Shepherd* bija saistīts ar Kvalifikācijas direktīvas 9. panta 2. punkta e) apakšpunkta darbības jomu, jo īpaši vārdu nozīmi "[..] ja *militāra dienesta veikšana ietvertu* noziegumu vai tādu darbību izdarīšanu, uz ko attiecas 12. panta 2. punktā minētie izslēgšanas noteikumi".

70 — Skat. spriedumu, 2015. gada 26. februāris, *Shepherd*, C-472/13, EU:C:2015:117, 38. punkts.

71 — Skat. iepriekš 69. punktu. Šķiet nav apstrīdams, ka tā ir šajā lietā.

72 — Skat. Pamatnostādņu 19. punktu. Skat. pēc analoģijas arī spriedumu, 2015. gada 24. jūnijs, *H. T.*, C-373/13, EU:C:2015:413, 90.–93. punkts, kur Tiesa apsvēra, vai bēgļa sniegtais atbalsts teroristiskai grupai ir nopietns nacionālās drošības vai sabiedriskās kārtības apsvērums Kvalifikācijas direktīvas 24. panta 1. punkta izpratnē, kas pamatoja viņa uzturēšanās atļaujas atsaukšanu.

73 — Skat. Pamatojuma piezīmes 51. punktu.

86. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir norādīts, ka tika konstatēts, ka *M. Lounani* bija *MICG* vadošs dalībnieks. No tā loģiski izriet, ka viņš, iespējams, varēja ietekmēt šīs grupas darbību. Viņš sniedza loģistikas atbalstu. Tas nozīmē, ka viņš, iespējams, sekmēja un deva iespēju citiem piedalīties terora aktos vai tos veikt. *MICG* darbībai ir starptautiska dimensija, jo tā ir iekļauta ANO sankciju sarakstā [74]. *M. Lounani* darbībās ir arī starptautisks aspekts, jo viņš bija iesaistīts pasu viltošanā un palīdzēja brīvprātīgajiem, kuri vēlējās doties uz Irāku. Viņa motīvi un nodomi saistībā ar teroristu grupu, kuras dalībnieks viņš bija, arī ir būtiski, lai konstatētu viņa personisko atbildību.

87. Lai gan no iesniedzējtiesas lēmuma ir skaidrs, ka *M. Lounani* nebija notiesāts par to, ka viņš pats būtu veicis terora aktus, viņam piespriestā soda smagums skaidri norāda uz viņam piedēvēto nodarījumu smagumu.

88. Tomēr jāuzsver, ka šī Tiesa var tikai sniegt ieteikumus. Galīgais novērtējums par *M. Lounani* pieteikumu ir kompetento valsts iestāžu jautājums, ievērojot valsts tiesas kā vienīgās faktisko apstākļu vērtētājas uzraudzības jurisdikciju.

89. Tādēļ uzskatu, ka, ja pieteikuma par bēgļa statusa piešķiršanu iesniedzēju dalībvalsts tiesa ir notiesājusi par dalību teroristu grupā un šis spriedums ir kļuvis galīgs, tad šis apstāklis ir būtisks un tam jābūt ievērojamai nozīmei individuālā novērtējumā par to, vai ir piemērojami Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunktā minētie izslēgšanas pamati. Izvērtējot pieteikuma iesniedzēja gadījuma faktiskos apstākļus, interpretējot 12. panta 2. punkta c) apakšpunktu un 3. punktu kopsakarā, kompetentajām valsts iestādēm ir jāpārbauda arī tas, vai viņš ir personiski līdzatbildīgs, atsaucoties uz viņa motīviem un nodomiem, kas saistīti ar tās teroristu grupas darbību, kurā viņš ir dalībnieks. Grupas darbībām jābūt starptautiskai dimensijai un tām jābūt tik nopietnām, ka tās ietekmē starptautisko mieru un drošību. Būtisks faktors ir konstatējums, ka pieteikuma iesniedzējs bija šādas grupas vadošs dalībnieks. Lai izmantotu Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunkta un 3. punktā minēto izslēgšanas pamatojumu, nav nepieciešams konstatēt, ka viņš pats ir kūdījis uz terorisma aktiem vai piedalījies tajos, kā noteikts Pamatlēmuma 1. pantā.

Ceturtais jautājums

90. Ceturtajā jautājumā tiek vaicāts, vai Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 3. punktā minētajai kūdīšanas vai piedalīšanās darbībai jābūt saistītai ar nodarījuma veikšanu saskaņā ar Pamatlēmuma 1. pantu vai arī tā var būt saistīta ar nodarījumu saskaņā ar tā 2. pantu.

91. Atbildē uz pirmo, otro un trešo jautājumu minēto iemeslu dēļ neuzskatu, ka Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunkta piemērošana ir atkarīga no tā, vai ir piemērojams Pamatlēmums. Tādējādi, lai piemērotu Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunktu un 3. punktu, nav nepieciešams pierādīt, ka ir veikts nodarījums minētā lēmuma 1. vai 2. panta izpratnē.

Piektais jautājums

92. Vai pieteikuma iesniedzēju var izslēgt no to personu loka, kuras var kvalificēt par bēgļiem, ja ne viņš, ne arī teroristu grupa, kuras dalībnieks viņš ir, nav izdarījusi Pamatlēmuma 1. pantā minētos īpaši nežēlīga rakstura vardarbīgus aktus?

93. Manuprāt, lai piemērotu Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punktā minētos izslēgšanas pamatus, nav nepieciešams pierādīt, ka pieteikuma iesniedzējs ir vainojams šādās darbībās.

74 — Skat. iepriekš 26. punktu.

94. Pirmkārt, Pamatlēmuma tekstā neparādās vārdi "īpaši nežēlīga rakstura vardarbīga rīcība". Otrkārt, kā jau paskaidroju, šajā lēmumā noteikto terora aktu veikšana nav vienīgais vai pat nepieciešamais pamats, lai varētu piemērot Kvalifikācijas direktīvas 12. panta 2. punktu [75].

95. Izsmeļošākam izklāstam gribētu piebilst, ka formulējums "īpaši nežēlīga rakstura vardarbīga rīcība" nav arī nosacījums izslēgšanai saskaņā ar Kvalifikācijas direktīvas tekstu. Turklāt šīs direktīvas mērķos nav norādīts nekāds pamats tādai 12. panta 2. punkta interpretācijai, kas liecinātu par to, kā šāds nosacījums būtu piemērojams.

Secinājumi

96. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uzskatu, ka Tiesai uz *Conseil d'État* (Valsts padome, Beļģija) uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild šādi:

— nav jāpierāda, ka patvēruma meklētājs ir notiesāts par teroristu nodarījumu Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmuma 2002/475/TI par terorisma apkarošanu 1. panta 1. punkta izpratnē, lai viņš tiktu izslēgts no to personu loka, kas atzīti par bēgļiem, pamatojoties uz to, ka viņš ir vainojams darbībās, kas ir pretrunā Apvienoto Nāciju mērķiem un principiem Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/83/EK par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus par bēgļiem vai par personām, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu, 12. panta 2. punkta c) apakšpunkta izpratnē;

— ja pieteikuma par bēgļa statusa piešķiršanu iesniedzējs dalībvalsts tiesā ir notiesāts par dalību teroristu grupā un šis spriedums ir galīgs, tad šis apstāklis ir būtisks un tam jābūt ievērojamai nozīmei individuālā novērtējumā par to, vai ir piemērojami Direktīvas 2004/83 12. panta 2. punkta c) apakšpunktā minētie izslēgšanas pamati. Vērtējot faktus un apstākļus pieteikuma iesniedzēja gadījumā 12. panta 2. punkta c) apakšpunkta un 3. punkta izpratnē, interpretējot tos kopsakarā, kompetentajām valsts iestādēm ir jāpārbauda arī tas, vai viņam ir jāuzņemas arī personiska atbildība, atsaucoties uz viņa motīviem un nodomiem saistībā ar tās teroristu grupas darbībām, kurā viņš ir dalībnieks. Šīs grupas darbībām ir jābūt starptautiskai dimensijai un tām jābūt tik nopietnām, ka tās ietekmē starptautisko mieru un drošību. Būtisks faktors ir konstatējums, ka pieteikuma iesniedzējs bija šādas grupas vadošs dalībnieks. Lai izvirzītu Direktīvas 2004/83 12. panta 2. punkta c) apakšpunkta un 3. punktā minēto izslēgšanas pamatojumu, nav nepieciešams konstatēt, ka viņš pats ir kūdījis uz terora aktiem vai piedalījies tajos atbilstoši Pamatlēmuma 2002/475 1. panta noteikumiem;

— lai konstatētu, ka pieteikuma par bēgļa statusa piešķiršanu iesniedzējs ir kūdījis izdarīt noziedzīgus nodarījumus vai darbības vai citādi piedalījies tajās Direktīvas 2004/83 12. panta 2. un 3. punkta izpratnē, nav obligāti, lai teroristu grupa, kurā viņš bijis dalībnieks, būtu veikusi Pamatlēmuma 2002/475 1. pantā minēto darbību vai lai pieteikuma iesniedzējs būtu atzīts par vainīgu darbībā, kas minēta šī lēmuma 2. pantā;

— pieteikuma par bēgļa statusa piešķiršanu iesniedzēju var izslēgt no to personu loka, kuras var kvalificēt par bēgļiem, pat tad, ja ne viņš, ne arī teroristu grupa, kuras dalībnieks viņš ir, nav veikusi Pamatlēmuma 2002/475 1. pantā minētos īpaši nežēlīga rakstura vardarbīgus aktus.

75 — Skat. iepriekš 58.–91. punktu.